

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XI. An Deus certò cognoscat futura conditionata libera?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO XI.

An Deus certò cognoscat futura conditionata libera.

156. **H**ÆC est celeberrima inter Theologos nostræ ætatis controuersia, in qua fundatur operosa illa sæpius agitata, & nondum planè explicata quæstio, de diuinæ gratiæ efficacitatis cum humani arbitrij libertate concordia: ex qua rursus pendet totius nostræ iustificationis, ac diuinæ prædestinationis negotium. Vt autem punctum controuersię aperiamus, difficultas non est de futuris conditionatis, quæ naturaliter sequuntur ex eorum antecedente conditione, nam hæc sunt certò cognoscibilia ex vi illationis, & necessariæ connexionis consequentis cum Antecedente, vt si homo currit, mouetur, sed de futuris conditionatis, quæ ex vi Antecedentis conditionis possunt sequi, & non sequi, cuiusmodi sunt omnia futura libera, quæ positis quibuscunque conditionibus ex vi solius libertatis causę, possunt sequi, & non sequi.

157. **P**RI MA Sententia docet, Deum de his futuris non habere scientiam formalem, sed tantum virtuale: est Nauareti, apud Gonzalez disp. 44. n. 11. Fundamentum est, quia hæc scientia inuoluit imperfectionem, igitur non est ponenda in Deo formaliter, sed tantum virtualiter. Antecedens probatur, tum quia aliàs Deus dependeret à conditione ponenda, vt suum conferret auxilium. Tum quia illud iudicium, quod ex se est practicū, & non sortitur effectum, est imperfectum: talis est cognitio conditionata: ergo. Vnde quando Deus hæc futura prædicat, prædictio non refertur ad futura in se ipsis, aliàs non esset infallibilis, quia hæc nunquam erunt; sed ad res alias secundum proportionem cōsimiles, quæ infallibiliter eueniunt positis iisdem conditionibus.

158. **S**ECUNDA Sententia negat, omnem scientiam conditionalem esse certam & infallibilem in Deo, sed tantum probabilem, & coniecturalem: est Cabrera 3. p. qu. 1. art. 3. disp. 1. §. 22. dicto 2. & 3. Nazarij 1. p. q. 14. art. 13. controuersia 1. docentis, Futura conditionalia ante decretum Dei habere moralem tantum ac probabilem certitudinem, fundatam in præsentī dispositione causę liberę; & vt sic ea sæpe cognosci à Deo, & in Sacris literis prædici, vt sunt Prophetiæ, quæ non sortiantur effectum, quem prædicunt, qualis est illa Iona 3. *Adhuc quadraginta dies, & Ninine subuertetur.* Post Decretum verò Dei eandem scientiam docet, habere certitudinem infallibilem ex vi decreti diuini antecedentis omnem determinationem creaturæ. Scientiam conditionalium primo modo acceptam, ait pertinere ad scientiam simplicis intelligentiæ; Secundo verò modo, ad scientiam liberam, quæ subdiuiditur in scientiam visionis

futurorum absolutorum & conditionalium.

159. **P**robatur hæc Sententia 1. Quia hæc futura non cognoscuntur in se ipsis, cum in se ipsis nunquam illa futura sint; igitur nequeunt cognosci, nisi ex vi illationis: at non omnia possunt ex vi illationis infallibiliter cognosci; quia non omnia infallibiliter consequuntur ex vi antecedentis conditionis: igitur non omnis scientia conditionalium in Deo certa est & infallibilis. Confirmatur nam veritas propositionis conditionalis consistit in bonitate consequentiæ: ergo ea tantum est vera, cuius consequens infallibilem connexionem habet cum antecedente: at non omnia futura libera infallibilem connexionem habent cum antecedentibus causis & conditionibus. Antecedens probò; quia propositio conditionalis nihil ponit in esse, sed solum enunciat consecutionem vnius ab alio. Vnde testè S. Thoma Opusc. 48. omnis conditionalis vera est necessaria, & omnis falsa impossibilis: igitur tota eius veritas consistit in bonitate consequentiæ. Minorem ostendo, quia futura libera, adhuc positis omnibus ad agendum prærequisitis, ex intrinseca libertate causę possunt non euenire.

160. **S**ecundò probatur eadem sententia. Quia semper hæc futura in scripturis prædicantur cum particula dubitativa *Fortè*. Tertiò. Quoniam hanc scientiam negant Prosper Epist. ad Augustinum ante librum de prædestinatione Sanctorum, & Augustinus ipse cit. lib. cap. 14. vterque enim contra Masilienses negat Deum vel damnare paruulos sine Baptismo decedentes, propter peccata, quæ patraturi fuissent si superuixissent, vel saluos facere eos, qui cum Baptismo decedunt, propter bona opera sub conditione præuisa: quia nimirum hæc futura non sunt futura: Deus autem, inquit Augustinus, hoc præscit quod futurum erat, non quod futurum non erat.

161. **T**ERTIA sententia affirmat, hanc scientiam esse in Deo certam & infallibilem, formalem & non tantum virtuale. Hanc sententiam adeo certam indicat Zumel 1. p. q. 14. art. 13. dub. 8. Concl. 1. vt oppositum non sentiat tutum. Eandem vnanimi consensu tradunt Patres Societatis Iesu, quorum primus inuentor fuit Fonseca lib. 6. Metaph. cap. 2. q. 4. sect. 8. 9. & 10. vt ipse met ibidem testatur, quem postea secuti sunt alij eiusdem Societatis Doctores: Molina 1. p. q. citata disp. 17. initio, & lib. 4. de gratia & libero arbitrio cap. 15. in fine. Valentia puncto 5. §. 5. *Sequitur nunc secunda quæstio ad secundum*, Vasquez disp. 67. Suarez lib. 2. de scientia Dei, & tomo 1. de gratia, prologomeno 2. Henriquez de fine hominis cap. 4. Lessius Opusc. de gratia cap. 19. Arrubal disp. 44. cap. 3. Albertinus Principio 4. Philosophico Corollario 3. Becanus 1. p. cap. 10. q. 5. & insigniores Thomistæ, qui quamuis discrepent in modo, conueniunt tamen in certitudine & infallibilitate huius scientiæ. Sotus lib. 3. Summularum cap. 8. lect. 3. Zumel supra citatus,

S. Thomas.

Prosper.
Augustin.

Zumel.

Fonseca.

Molina.

Valentia.

Vasquez.

Suarez.

Henriquez.

Arrubal.

Albertinus.

Becanus.

Sotus.

Zumel.

Nauarret.
Gonzalez.Cabrera.
Nazarij.

Iona 3.

Alvarez.
Gonzalez.
Machin.
S. Thomas.
Augustinus.

Scotus.

1. Reg. 23.

Matth. II.
Luc. 10.

Augustin.

tatus, Alvarez lib. 2. de Auxilijs disp. 7. Gonzalez disp. 44. sect. 2. Machin. disp. 33. sect. 2. & colligitur ex S. Thoma 3. p. q. 1. art. 5. ad 2. & art. 6. in quorum primo cum Augustino docet, non omnibus ijs, quos Deus prævidit credituros, si apud eos facta fuissent miracula, subuenire voluisse. In secundo vero asserit, eo tempore Deum carnem sumere voluisse, quo suum beneficium gratum futurum sciuit. Vterque locus aperte supponit scientiam conditionatam tum eorum, qui credituri essent, si apud eos miracula facta fuissent; tum eorum, quibus beneficium incarnationis gratum futurum non fuisset. Colligitur etiam ex Scoto in 1. dist. 41. §. Sed contra istud; ubi cum sibi obieciisset, merita, aut demerita sub conditione præuisa, esse causam, cur vnus puer moriatur cum Baptismo, alius sine Baptismo: non negat Deum hæc merita, aut demerita sub conditione futura prævidere, sed solum negat Deum propter talia merita moueri ad prædestinandos homines: ergo admittit eo loco scientiam conditionalium in Deo.

162. Dico 1. Deus cognoscit futura conditionalia. Conclusio simpliciter asserta est de fide, cum sit aperte reuelata in scripturis 1. Regum 23. consulente Dauide Dominum, an eo manente Ceila, descensurus esset Saul ad ipsum capiendum; & an Ceila ipsum tradituri essent in manus Saulis. Respondit Dominus: *descendet, tradent*, quæ futura non habuerunt esse, quia nec Saul descendit, nec Ceila Davidem tradiderunt, ipso fugiente; habitura autem fuissent, si David Ceila mansisset. Cognouit igitur Deus descensum Saulis in Ceila, & traditionem Ceilitarum sub conditione, si David Ceila mansisset. Matth. 11. & Luc. 10. Si in Tyro & Sidone, inquit Christus, facta essent virtutes, quæ facta sunt in vobis, olim in cilicio & cinere poenitentiam egressi. Vbi Christus prædicit futuram poenitentiam Tyriorum & Sidoniorum sub conditione, si apud eos facta fuissent miracula, quæ facta sunt apud Corozaitas & Bethsaitas: ergo cognouit poenitentiam Tyriorum & Sidoniorum sub conditione futuram. Consequentia patet, quia nequit effectus prædici, nisi præcognoscatur. Eandem sententiam probo ex Augustino, primò ex Epist. 49. q. 2. circa finem, ubi docet, tunc atque ijs apparere voluisse Christum, quando & quos sciebat credituros esse in eum, & non alijs hominibus ac temporibus, quando, & quos, si non omnes, saltem multos futuros esse præsciebat, qui in ipsum non crederent. Hoc autem necessariò supponit in Deo scientiam quæ prævidit eos, qui credituri non essent, si Christus eis apparuisset. Neque hunc locum retractat in lib. de prædestinat. Sanctorum, & bono perseuerant. cap. 9. sed solum docet non fuisse ab ipso eo loco definitum, an qui præuisi sunt in Christum credituri, si eis Christus apparuisset, credituri fuissent ex se ipsis, an ex dono Dei: quid enim est verius, inquit, quam præscisse Christum, qui & quando, &

quibus locis in eum fuerant credituri: sed verum prædicat o sibi Christo à se ipsis habitori essent fidem, an Deo donante sumpturi, tunc necessarium non putari. Vbi de nouo confirmat quod de hac scientia docuerat; quod ulterius approbat exemplo Tyriorum li. de bono perseuer. 2. eodem cap. de bono perseuer. docet, Deum non iudicare mortuos de peccatis, quæ præsciuit eos perpetratos, si superuixissent. Supponit ergo Deum habere scientiam de peccatis, quæ mortui perpetraturi essent, si superuixissent. Tertio lib. de corrept. & gratia cap. 8. Respondeant, inquit, si possunt, cur illos Deus, cum fideliter & pie viderent, non tunc de vita huius periculis rapuit, ne malitia mutaret intellectum eorum: verum hoc in potestate non habuit, an eorum mala futura nesciuit? nempe nihil horum nisi peruersissime atque insanissime dicitur. Quo quid clarius pro scientia conditionalata?

163. Quarto lib. 1. ad Simplic. qu. 2. circa medium, ubi vocationem congruam explicat per ordinem ad scientiam conditionatam, quæ Deus nouit quando, & quomodo scit congruere, ut vocantem non respuat: Sed inter est, inquit initio questionis, quibus articulis temporum gratia infundatur: hoc autem supponit in Deo scientiam, quæ nouit vno tempore congruere, quod eidem alio tempore non congruit, ut possit eo tempore vocare, quo nouit congruere, ut vocantem non respuat. Nec intelligi potest de scientia absoluta; nam hæc sequitur, non antecedit propositum congruè vocandi; Augustinus autem aperte supponit hanc scientiam antecedere propositum congruè vocandi, quia ad hunc finem illam admittit ut deseruiat proposito congruè vocandi.

164. Euidenter etiam hæc scientia colligitur ex communi illa admiratione Patrum, quæ altissima Dei consilia suspiciunt, qui cum præviderit tot homines, atque Angelos peccaturos, nihilominus voluerit illos condere. Hæc Patrum admiratio necessariò supponit in Deo scientiam conditionatam, quæ antequam homines vel Angelos creare vellet, prævidit peccaturos; alioqui non possent admirari, cur cum Deus præviderit illos peccaturos, nihilominus creare voluerit; nisi ante decretum de eorum creatione præcesserit scientia de eorum peccatis: quæ, cum absoluta esse non possit, siquidem hæc consequitur, non antecedit decretum de creatione, necessariò erit conditionata.

165. Ratione vltimò hæc sententia probatur. Nam scire quid vnaqueque creatura liberè operatura sit in quauis occasione posita, maxima perfectio est, & confert ad exactam prouidentiam, quam Deus habet de suis creaturis; igitur non est talis perfectio Deo neganda.

166. Dico 2. Deus cognoscit omnia futura conditionata, quæ ab omnibus & singulis creaturis rationalibus, tam existentibus, quam possibilibus sub quauis occasione constitutis, futura essent. Assertio hæc est contra

Henri-

Henriquez, qui docet, hanc scientiam non oportere extendi, ad omnia futura conditionata, non modò quæ futura essent à creaturis possibilibus, sed quæ futura essent à creaturis existentibus. Fundamentum ipsius est, quia Deus non cognoscit hæc futura, nisi in ipso præsupponatur liberum decretum earum conditionum, ex quibus tale futurum infallibiliter sequeretur: at Deus actu libero non prædeterminat omnes causas ad omnes effectus sub conditione futuros, quia cum hic actus non conferat ad providentiam creaturarum, esset otiosus in Deo.

167. Nostra tamen assertio probatur primò. Quoniam maior perfectio in Deo est, scire omnia, quam aliqua ex futuris conditionatis: ergo ita dicendū est. Consequentia elucet, nam semper in Deo cōcedenda est maior perfectio, quæ excogitari potest. Antecedēs probō: nā qua ratione in Deo ponitur scientia aliorum conditionalium, quia dicit perfectiorem; eadem ratione ponenda erit scientia omnium conditionalium, quia maiore dicit perfectionē. Secundò potest in Deo esse scientia omnium conditionalium; ergo de facto est. Antecedens ostendo, nam potest per aduersarios Deus habere actum prædefinitiuū circa omnia conditionalia, quo posito omnia conditionalia fiūt actu scibilia. Cōsequentia verò probatur; nā ex eo, quòd Deus potuit habere decretum conditionatum de poenitentia Tyrriorum ex suppositione, quòd apud eos factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt apud Iudeos, de facto illud habuit, quia facit ad maiore amplitudinem scientiæ diuinæ: ergo, quia potuit habere decretum conditionatum circa omnia futura conditionalia, de facto illud habuit, quia facit ad maiorem amplitudinem eiusdē scientiæ diuinæ, qua non solum cognoscit, quid possibile sit; sed etiam, quid de facto futurum esset, quauis conditione posita.

168. Confirmatur. Si Deus non cognosceret futuram poenitentiam conditionatam Tyrriorum, de facto careret aliqua scientia, quam posset habere: igitur quemadmodū ne careat scientia poenitentis Tyrriorum, quam posset habere, de facto ponitur in Deo decretū conditionatum, ex quo talis scientia pendet: ita ne careat scientia omnium conditionalium, quā Deus similiter habere posset, ponendum est aliud decretum conditionatum, ex quo scientia omnium conditionalium pendet; nec tale decretum erit otiosum, quia confert ad maiorem perfectionem, & amplitudinem scientiæ diuinæ.

169. DICES. Hinc sequeretur, Deū non liberē, sed necessariò habere decretum conditionatum circa omnia conditionalia. Sequela probatur; quia sicut nō potest Deus nō habere talem scientiā, ita nec decretum, ex quo scibilitas ipsius obiecti pēdet. Resp. ea sententia posita, quæ affirmat futura conditionalia fieri cognoscibilia dependentē à decreto, actu existente in Deo, concedenda est Sequela, quam cohærenter concedit Gonzalez, In sententia verò nostra, absolutē neganda est Sequela.

De Deo Tom. I.

quela, cum aliunde possint illa fieri cognoscibilia, ut infra ostendemus.

170. Vrgebis. Deus non necessariò habet decretum absolutum circa omnes creaturas; ergo nec conditionatum circa easdem. Consequentia probatur, quia nō min⁹ ex decreto absoluto futura absoluta fiūt determinatē cognoscibilia, quā in prædicta sententiā ex decreto conditionato futura conditionata fiunt determinatē cognoscibilia. Resp. negando Consequentiam: & ratio discriminis est; quia futurum absolutum non addit intellectu diuino nouam rationem cognoscendi supra futurum conditionatū; nam id quod cognoscit sub conditione futurum, purificata conditione, cognoscit absolutē futurum: futurum vero conditionatū, addit nouam rationem cognoscendi supra possibile; quia addit determinationē ad vnum, quam non dicit possibile, quia possibile est indifferens ad vtrumq;. Vnde ad probationem consequentiæ distinguo consequēs: ex decreto absoluto fiunt futura absoluta, determinatē cognoscibilia secundum nouam rationem cognoscendi, & nego; fiunt determinatē cognoscibilia, secundum eandem rationē, extrinsecè tantum diuersam, per solam connotationē rei in se ipsa existentis, & concedo.

171. Vnde ad fundamentum Henriquez Resp. negando Maiorem: & ea concessa, neganda est minor, eiusq; probatio; nam tale decretum, ut probatum est, conferret ad maiore perfectionem, & amplitudinē scientiæ diuinæ.

172. Dico 3. scientia conditionalium non est virtualiter, sed formaliter in Deo. Fundamentum est; quia scientia conditionalium, nō est virtualis, sed formalis expressio obiecti; ergo non est virtualiter, sed formaliter in Deo. Consequentia constat, quia scientia dicitur formalis, aut virtualis ex formali aut virtuali expressione sui obiecti. Antecedēs probō; quia hæc scientia repræsentat futura conditionalia immediatē in se ipsis; cū in se ipsis immediatē sint cognoscibilia; igitur non est virtualis, sed formalis expressio sui obiecti. Confirmatur; quia cognitio virtualis non est cognitio obiecti in se ipso, sed in alio sicut amor virtualis, nō est amor rei in se ipsa, sed in alio: ergo si scientia conditionata esset tantum virtualis in Deo, non esset cognitio conditionalium in se ipsis: ergo in se ipsis manerent ignota Deo: ergo cum Deus reuelat futurum conditionatū, non reuelat illud in se; quia non reuelat illud, nisi prout cognoscit, cum reuelatio sit manifestatio conceptus interni.

173. DICES. Potest Deus amare res virtualiter: ergo poterit eas cognoscere virtualiter. Resp. negando consequentiā. Ratio discriminis est, quia Deus liberē amat res, at nō liberē eas cognoscit: vnde potest eas virtualiter amare, quia potest eas amare tantum in alio formaliter dilecto, ut media, in fine, vel finē in medijs; non potest autem rem in se ipsa cognoscibile in alio tantum cognoscere: quia Deus necessariò cognoscit rem secundum omnem cognoscibilitatem, qua cognoscibilis est.

174. Dico 4. Hæc scientia est in Deo certa

T

& in-

Gonzalez.

& infallibilis, non modò ex parte cognoscētis, sed etiam ex parte rei cognitæ. Fundamentū est. Quia futura conditionata habēt in se certā & determinatam veritatem, vt infrā ostendā; ergo sunt certò & infallibiliter cognoscibilia ab intellectu diuino. Secundò probatur eadē assertio ab absurdo; tum quia maxima esset imperfectio admittere in scientia diuina aliquam incertitudinem & fallibilitatem etiam ex parte obiecti; nam fieri posset, vt obiectum aliter esset in se, atque à Deo cognoscitur & enunciatur. Tum quia ex hac sententia sequeretur, Deum non habere medium infallibile ad omne decretum quod circa creaturas condere posset. Sequelam probò; nam vt possit Deus condere decretum absolutum de reali qua dependente à libertate creata, oportet vt habeat medium infallibile, quo suum decretū salua libertate creaturæ infallibiliter sit exequendū; quod in hac sententia dici non potest, in qua supponitur Deum non habere ante suum decretum infallibilem scientia de quacūq; re, dependēte à libertate creata. Nec dici potest, effectū prædici secundum præsentem inclinationem causæ: tum quia sepe Deus prædicat effectus futuros contra præsentem inclinationem causæ, vt fuit poenitentia Tyrionū,

Hieronym.

3 Reg. 11.

4 Reg. 13.

qui, vt notat in hunc locum Hieronymus, erāt vitio Idololatriæ dediti, ac proinde spectata præsentis dispositione causæ, potius prædici debebat futurus dissensus, quā consensus Tyrionum in actum poenitentiae. Tum quia aliquando huiusmodi futura prædicuntur cum particula, *Certissime*, 3. Reg. 11. verisimile autē non est, Deum vt nota certissima in re incerta & dubia Tum quia interdū effectus, qui prædicatur, nullam connexionem habet cum causis secundis, 4. Reg. 13. *Si percussisses*, inquit Eliseus Ioas Regi Israel, *quingies, aut sexies, sine septies percussisses Syriam vsq; ad cōsumptionem*, vbi quinta, vel sexta, aut septima percussio terræ, nullam connexionem habebat cum deuastatione Syriæ.

175. Ad fundamentum primæ sententiæ nego Antecedens: ad cuius priorem probationē distinguo Antecedens: dependeret à conditione liberè ponenda, vt à causa motiua conferendi auxilium, & nego; vt à pura conditione obiectiua, vt tale auxiliū posset à Deo prædefiniri, vt medium infallibile prædestinationis, & concedo. Ad posteriorem probationē, primo nego Minorem, est enim scientia conditionata purè speculatiua, ratione præcedens omnem actum practicum in Deo. Secundò, nego Maiorem, nam Deus habet practicum iudiciū de omnibus agilibus, & tamen nulla est imperfectio quod illa non producat, cuius ratio est, quia vel practicum iudicium præcedit actum voluntatis, & sic natura sua non petit sortiri effectum, nisi dependenter à voluntate: vel supponit voluntatem, & hæc aut est absoluta, & tale iudicium semper sortitur effectum; aut conditionata, & hæc non semper sortitur effectum, non defectu efficacitatis diuinæ voluntatis, sed libertatis, quæ effectum decernit cum tali conditione.

176. Ad primum argumentum secundæ sententiæ, nego antecedens; vt enim aliquid possit à Deo cognosci, non est necesse vt sit absolutè futurum, vt infrā probabo. Ad cōfirmationem dico, dupliciter enunciari posse veritatem horum futurorum: primò per modum propositionis hypotheticæ, & sic eorum veritas consistit in bonitate Consequentis, & illationis formalis. Vnde ea propositio dicitur vera, cuius consequens necessariò infertur ex antecedente; ea verò falsa, cuius consequens non necessariò infertur ex antecedente. Secundò per modum propositionis categoricæ, cuius veritas non attenditur penes formalem illationem consequentis ex antecedente, sed penes connexionem, quam consequens de facto habet cum antecedente: quo pacto ea propositio dicitur vera, quæ conformatur suo significato; ea verò falsa, quæ suo significato non conformatur. Porò futura conditionata non cognoscuntur à Deo ex vi illationis consequentis ab antecedente, sed in se ipsis; atque adeo cognoscuntur quidem cum connexionem consequentis cum antecedente, non tamen ex vi talis connexionis, sed ex vi proprii esse, quod de facto habitura essent extra causas, si conditiones, à quibus pendent, ponerentur.

177. Ad secundum, nego particulam, *Fortè*, semper esse notam dubitantis, sed vel libertatis & contingentis, qua res liberè fieret, si conditio poneretur, vt notat Hieronymus in Ierem. 26. vel increpantis, vt testatur Augustinus Tract. 27. in Ioanem, vel consuetæ cuiusdam locutionis, vt aduertit Ambrosius lib. 2. de poenitentia cap. 5. quod inde probat, quia interdum talis nota ponitur in rebus certissimis, vt Ioannis 8. *Si me sciretis*, inquit Christus Apostolis, & *Patrem meum forsitan sciretis*.

Hieronym.

Augustinus.
Ambrosius.

178. Ad tertium, cum iam certum sit de mente Augustini, vt suprā probatum est, atque adeò & Prosperi profitentis Augustini doctrinam, dicendum est, hos authores non negasse scientiam conditionatorum simpliciter: sed in sensu duntaxat, quo illa utebantur Massilienses, nempe quatenus illa deseruierit Deo ad præmiandum, vel puniendū eos, qui ex hac vita decedebant, ob merita, vel demerita sub conditione præuisa; atque in hoc sensu docet Augustinus, Deum non præscire, nisi quod futurum est, nempe scientia visionis: tum quia hæc sola deseruit ad meritum, vel demeritum; ad præmiandum bonos, vel puniendum malos: tum quia hæc tantum dici potest præscientia, quoniam præscientia, vt nomen ipsum indicat, antecessorem importat ad rem scitam: cum autem futura conditionata, nunquam sint habitura esse, nequit scientia de illis in Scholastico rigore nuncupari præscientia, quia præscientia importat respectum antecessoris ad rem aliquando futuram.

Augustin.
Prosper.
Massilienses.

Augustin.